

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

Društvo kao poliedar. Možemo li bez centra i periferija?

Izv. prof. dr. sc. Zoran Turza
Katedra za teologiju
Hrvatsko katoličko sveučilište

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

„Ne želim Crkvu koja je zabrinuta za to
da bude središte a naposljetku biva
zatvorena u klupko opsesija i
procedura.“

Papa Franjo, *Evangelii gaudium* 49

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

Društvo kao poliedar. Možemo li bez centra i periferija?

- 1) Tri važna aspekta pontifikata pape Franje
- 2) Četiri načela za razvoj društvenog suživota
- 3) Društvo kao poliedar
- 4) Zaključne napomene o društvu bez centra i periferija

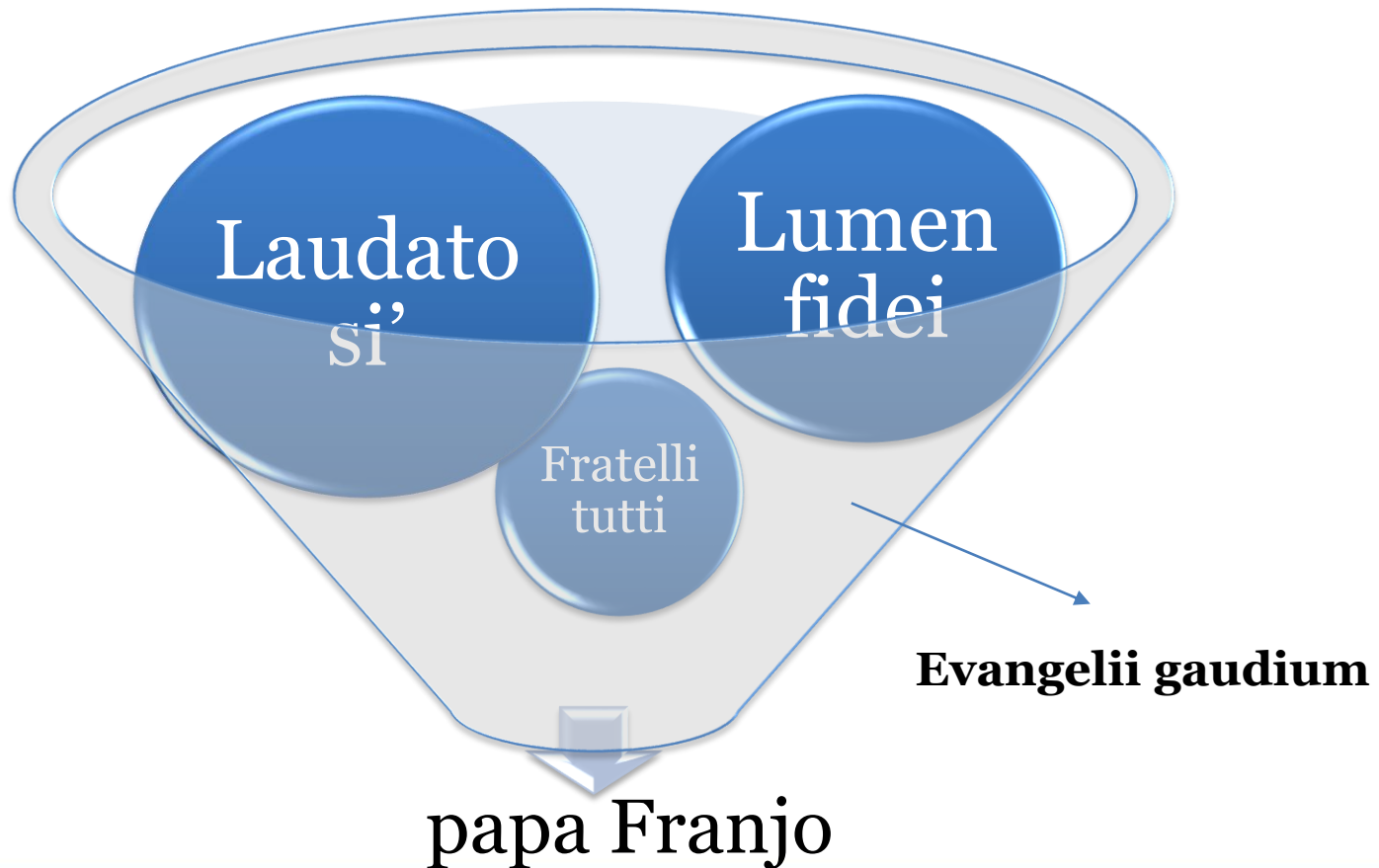

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

1) Tri važna aspekta pontifikata pape Franje

- ☐ povezanost triju enciklika i apostolske pobudnice
- ☐ važnost socijalnog nauka Crkve
- ☐ franjevački pokret u 21. stoljeću: imamo se pravo nadati

- povezanost triju enciklika i apostolske pobudnice:

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

- povezanost triju enciklika i apostolske pobudnice:

ODNOS

Bog

Okoliš

Čovjek

ODNOS

Lumen fidei (2013.)

Laudato si' (2015.)

Fratelli tutti (2020.)

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

„... ljudski se život temelji na tri
tijesno povezana i isprepletena
odnosa: s Bogom, s bližnjim i sa
zemljom.”

Laudato si' 66

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

- važnost socijalnog nauka Crkve
- dvije socijalne enciklike u razmaku od pet godina

rad

razvoj

okoliš

vidjeti

prosuditi

djelovati

vidjeti

prosuditi-
razlučiti

djelovati

slušati

spajati

nadahnjivati

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

- franjevački pokret u 21. stoljeću: imamo se pravo nadati
- *Lumen fidei* 57: sv. Franjo i Tereza iz Kalkute blizu su siromasima i ranjivima
- *Evangelii gaudium* 183 i 216
- *Laudato si'* – 14 puta
- *Fratelli tutti* – 15 puta
- *Laudato si'* 11:

„Siromaštvo i skromnost svetoga Franje nisu bili samo površna askeza, nego nešto dublje: odricanje od toga da se stvarnost učini pukim predmetom korištenja i vladanja.”

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

Evangelii gaudium 183

*„Tko bi se usudio zatvoriti u crkvu i ušutkati poruku svetog Franje Asiškog i blažene Terezije iz Calcutte? Oni sami to nikada ne bi prihvatili. Istinska vjera – koja nije nikada lagodna i individualistička – uvijek podrazumijeva duboku želju za promjenom svijeta, prenošenjem vrednota, da iza sebe ostavimo donekle bolji svijet nego što smo ga našli. Volimo ovaj veličanstveni planet na koji nas je Bog postavio, i volimo ljude koji na njemu žive, sa svim njihovim dramama i umornostima, sa svim njihovim težnjama i nadama, s njihovim vrijednostima i njihovim slabostima. **Zemlja je naš zajednički dom i svi smo braća.**”*

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

Evangelii gaudium 216

„Mali ali snažni u Božjoj ljubavi, poput svetog Franje Asiškog, svi mi kršćani pozvani smo brinuti se i štititi krhki svijet u kojem živimo i narode koji ga nastanjuju.“

Franjevački pokret: nada

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

2) Četiri načela za razvoj društvenog suživota

- ❖ *Evangelii gaudium 221-237*
- ❖ Romano Guardini
- ❖ *„četiri načela koja mogu usmjeravati razvoj društvenog suživota i izgrađivanje naroda u kojem su **razlike usklađene** unutar nekoga zajedničkog projekta“ 221*

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

- ❖ *Vrijeme je važnije od prostora: rad na duge staze*
- ❖ *Jedinstvo prevladava nad konfliktom: suočiti se, riješiti ga i **pretvoriti u novi proces** (EG 227)*
- ❖ *Stvarnost je važnija od ideje: prazna retorika, intelektualizam...*

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

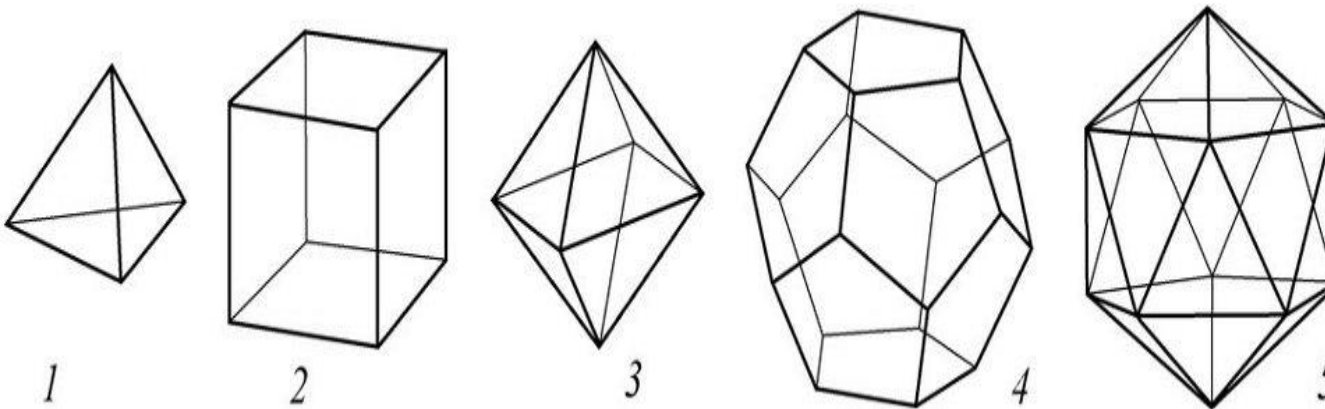
Cjelina nadilazi dio

„Model nije kugla, koja nije veća od svojih dijelova, gdje je svaka točka na jednakoj udaljenosti od centra i ne postoji razlika između pojedinih točaka. Model je poliedar, koji odražava konvergenciju svih njegovih dijelova, od kojih svaki zadržava svoju originalnost.”

Evangelii gaudium 236

POLIEDAR, 1. tetraedar; 2. kocka; 3. oktaedar; 4. dodekaedar; 5. ikozaedar

poliedar (prema grč. πολύεδρος: višestran), geometrijsko tijelo omeđeno ravnim ploham, višekutima. Stranice su višekuta bridovi, a vrhovi tih višekuta vrhovi su poliedra. Prema broju ploha poliedri se nazivaju: tetraedar (četiri plohe), pentaedar (5), heksaedar (6), oktaedar (8), dekaedar (10) dodekaedar (12), ikosaedar (20) i dr.

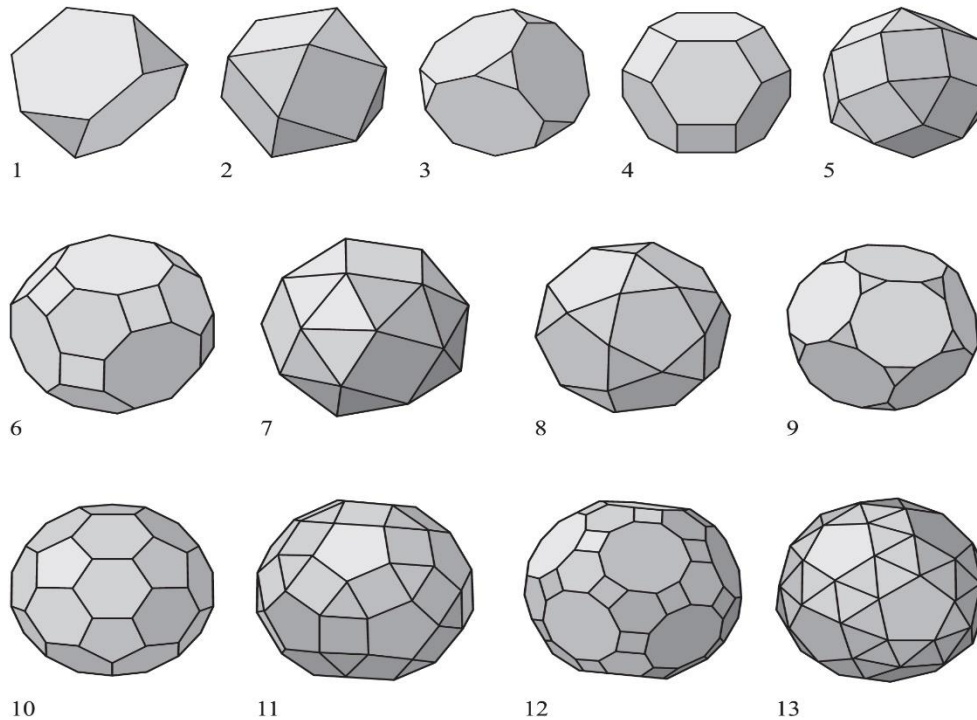

Platonova
tijela, poliedri koj
ima
su strane pravilni,
međusobno
jednaki višekuti, a
svi kutovi među
stranama jednaki.

Izvor: Hrvatska enciklopedija;

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=49141>

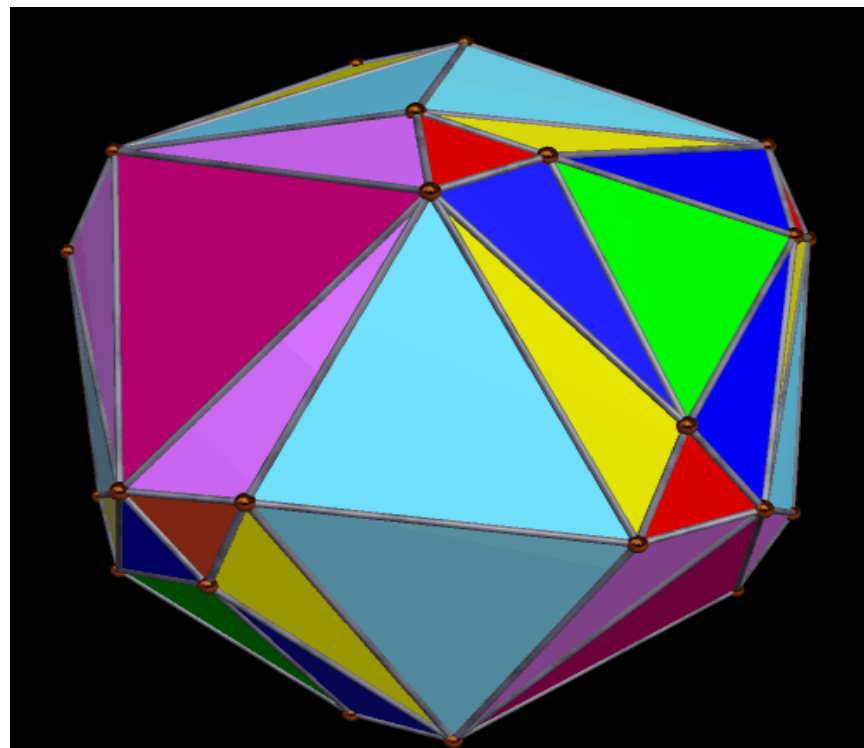
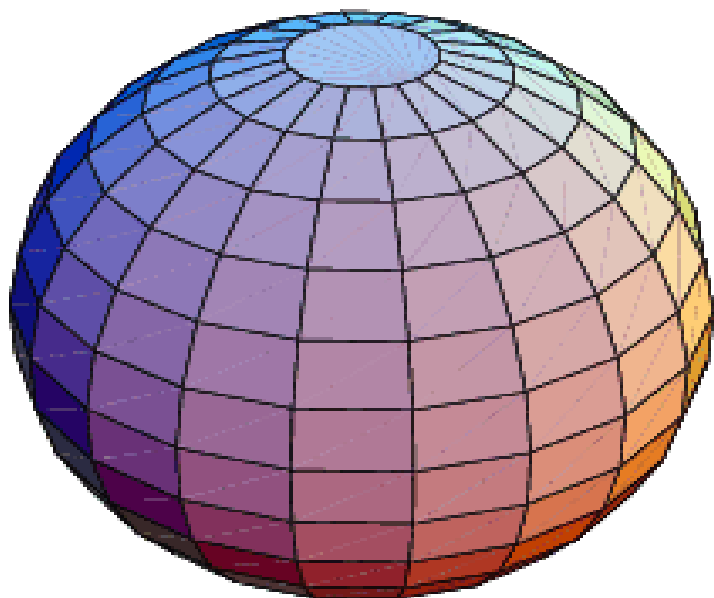
Arhimedova tijela, poliedri kojima su strane pravilni, ali ne svi međusobno jednaki višekuti.

Izvor: Hrvatska enciklopedija;
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=49141>

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGRABIA

Izvor: <https://mathworld.wolfram.com/Sphere.html>
<https://robertlovespi.net/2014/11/23/a-collection-of-unusual-polyhedra/>

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

Papa Franjo

Romano Guardini (1885.-
1968.)

Johann Adam Möhler
(1796.-1838.)

Friedrich Schelling (1775.-
1854.)

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

3) Društvo kao poliedar

*„Puno sam puta pozivao na razvijanje
kulture susreta koja nadilazi
dijalektike koje nas okreću jedne protiv
drugih. To je način života koji teži
oblikovanju poliedra koji ima
mnogo lica i vrlo mnogo strana, ali koji
svi zajedno **tvore jedinstvo** bogato
nijansama jer ‘cjelina nadilazi dio’.”*

Fratelli tutti 215

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

*„Poliedar predstavlja društvo u kojem
**razlike supostoje nadopunjujući
se, obogaćujući i osvjetljavajući
se međusobno**, premda to za sobom
povlači rasprave i podozrivosti. Od
svakoga se, naime, može nešto naučiti,
nitko nije beskoristan, nitko nije
suvišan.”*

Fratelli tutti 215

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

*„To podrazumijeva uključivanje
periferija. Oni koji žive u njima
drugačije gledaju na stvari, vide one
strane stvarnosti koje su nevidljive iz
središta moći u kojima se donose
najpresudnije odluke.”*

Fratelli tutti 215

1. kultura susreta (FT 215)
2. kako upravljati konfliktom?
 - a) ignoriranje
 - b) upuštanje u konflikt koje zarobljava
 - c) spremnost suočavanja s konfliktom: „*To je spremnost **suočiti** se s konfliktom, **riješiti** ga i **pretvoriti** u kariku lanca novog procesa: ‘Blago mirotvorcima’ (Mt 5,9)*” (EG 227)
3. oblikovanje poliedra
4. supostojanje razlika
5. uključivanje periferija

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

4) Zaključne napomene o društvu bez centra i periferija

- a. Susret i dijalog su upisani u samo srce kršćanstva.
- b. Ne treba bježati od konflikta, niti postati njegovim zatočenikom. Konflikt je prilika za transformaciju u novi proces.
- c. Oblikovati poliedar poštujući različitosti svjesni temeljnih odrednica vlastitog identiteta.

„Postoji lažna otvorenost prema univerzalnome koja proizlazi iz prazne površnosti onih koji nisu kadri do kraja razumjeti vlastitu domovinu, ili onih koji u srcu gaje upravo nesavladivu ogorčenost prema vlastitom narodu...” (*Fratelli tutti*, 145)

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

4) Zaključne napomene o društvu bez centra i periferija

d. Razlike ne trebaju nestati.

Napetosti/suprotnosti su sastavni dio životnog procesa.

e. Poštivanje i uključivanje periferija? Ne!
Preobrazba polarnosti centar-periferija u novi proces.

HRVATSKO
KATOLIČKO
SVEUČILIŠTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGABIA

Hvala na pažnji!

Izv. prof. dr. sc. Zoran Turza
Katedra za teologiju
Hrvatsko katoličko sveučilište